

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ОБРАЗОВАНИЕТО В ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Николай Кънчев

Югозападен университет – Благоевград

Да се произвежда висококачествена храна при опазване на природата и защита на околната среда, като едновременно с това се осигуряват адекватни работни места за заетите в сектора, съобразени с новостите и дигитализацията на технологиите¹⁾ – пред подобни предизвикателства е изправено земеделието днес. Всичко това поставя по-високи изисквания и към хората, планиращи образованието, учителите и инструкторите²⁾. Все още не е иницирана дискусия относно съчетаване на изискванията за предоставяне на иновативно съдържание пред все по-разнородни групи обучаеми, както и за реализиране на тези знания в практиката. Намиране на подобно решение си поставя за цел проектът AgriTrain³⁾ – чрез разработване на педагогическа концепция като ръководство за учители, ученици и обучители въз основа на опита на различни образователни системи и дидактически и методологически подходи, прилагани от партньори – участници в Проекта от четири европейски страни. Партньор от българска страна в проекта е Аграрният университет – Пловдив с координатор проф. Тоня Георгиева.

AgriTrain е насочен към развитието на компетентности, свързани с устойчивостта в професионалното образование и обучение в сферата на земеделието. В програмата са заложили цели на устойчивостта, които отдавна не са присъщи само на една област. Ориентираната към устойчивост дейност не трябва да приключва на границата на нечий бизнес, необходимо е всеобхватно разбиране на въздействията на собствените дейности, които се простират отвъд хоризонта на собствените икономически интереси и не могат ясно да се припишат на нечий действия. Отправна точка за подходяща дейност за учене може да бъде реконструирането на „системна ситуация“, свързана с проблем, касаещ устойчивостта – например оценяването на ерозирана площ или проблеми, свързани с професионални заболявания. При изграждането на модели на системно мислене⁴⁾ се взема предвид и сложността на възможните ефекти на дадена дейност в една екосистема, както и в икономиката и обществото. Въз основа на разработ-

ната при осъществяване на AgriTrain програма за обучение и на педагогическа концепция, на апробирането им по време на съвместно решаване на казуси с помощта на методи, които се основават на място и обект, могат да се направят някои изводи: 1) все още не е достатъчно известна връзката между устойчивостта и системните подходи в мисленето и действията и тяхното прилагане в професионалното обучение; 2) необходим е по-широк спектър от методи за преподаване и използване на ИКТ; 3) необходимо е по-нататъшно развитие на европейското сътрудничество на учители и обучители.

В процеса на разработване на педагогическата концепция, описване на казусите и изпълнение, анализ и оценка на практическите пробни етапи ориентацията и фокусът на професионалното обучение за устойчиво развитие (ОУР) се очертават с по-голяма яснота. Могат да бъдат изведени няколко важни перспективи за професионално образование. 1) Ученето с примери – конкретни места за учене или ситуация, е от основно значение. Този подход помага да се илюстрира сложността на много процеси от значение за устойчивото развитие. Мястото за учене предлага множество индивидуални явления, които искат да бъдат разпознати, разбрани и обмислени. 2) При анализ на отделни явления тяхното взаимодействие и интегриране в (разширените) измерения на устойчивостта се очаква да задействат когнитивни процеси, които водят до вникване във възможните действия и насърчават развитието на компетенции за проектиране и оформяне на работна ситуация. Използването на ИКТ подпомага учебните процеси. 3) Съдържанието на опростен списък от учебни предмети може да бъде консолидирано в конкретни задачи и задачи в рамките на проекти, базирани на обучение. Опитът от AgriTrain показва, че иновативните и мотивиращи форми на обучение подобряват желанието за учене, участието на ученици и обучавани, развитието на компетенции за проектиране и оформяне на техните собствени процеси на учене. 4) Значението на обучението през целия живот трябва да бъде широко признато. Трябва да бъде използван потенциалът както на съдържанието, така и на методите, преподавани в рамките на ОУР за насърчаване на удовлетвореността от ученето. 5) Учителите трябва да имат правото да поставят своите образователни концепции в контекста на ОУР. Прозрачността и постоянният преглед на критериите и показателите за качество могат да бъдат ценна подкрепа за това.

БЕЛЕЖКИ

1. ЕК е приела План за действие за дигитално образование, който обхваща 11 сфери на дейности в подкрепа на използването на дигитални технологии и насърчаване развитието на дигитална грамотност: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/?uri=COM%3A2018%3A22%3AFIN>

2. Изискването за съпоставими и съвместими професионални квалификации е залегнало на общеевропейско политическо ниво в Болонския процес, както и в принципите на „Обучение за устойчиво развитие“.
3. www.agri-train.eu
4. Системното мислене взема под внимание системния характер на екосистемите, обществото и икономиката и разглежда като цялост взаимовръзката на различните системни елементи, нелинейните връзки и появата на непредсказуеми явления.

CHALLENGES IN FRONT OF AGRICULTURAL EDUCATION

✉ **Mr. Nikolay Kanchev, PhD Student**

Web of Science Researcher ID: M-9574-2019

<https://orcid.org/0000-0003-4376-6260>

South-West University

Blagoevgrad, Bulgaria

E-mail: niki.kanchev@gmail.com